Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2

Kritsana Chumnan and Pusadee Klinkesorn
Faculty of Graduate College of Management, Sripatum University, Thailand
E-mail: krumeaw11@gmail.com, ORCID ID: https://orcid.org/0009-0006-3493-1155
E-mail: amy03.spu@gmail.com, ORCID ID: https://orcid.org/0009-0008-6682-9440

Received 09/12/2025 Revised 18/12/2025 Accepted 24/01/2026

Abstract

Background and Aims: Digital transformation in education has increased the importance of innovative leadership in driving schools toward becoming smart schools. This study aimed to examine innovative leadership of school administrators, investigate smart school characteristics, and analyze the relationship between these variables in secondary schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2.

Methodology: A quantitative survey was conducted with 361 secondary school teachers. Data were collected using a five-point rating scale questionnaire and analyzed using descriptive statistics, Pearson's correlation, and multiple regression analysis.

Results: The results indicated that innovative leadership and smart school characteristics were found at high levels. Innovative leadership showed a significant positive relationship with smart school characteristics ($r = 0.72$, $p < 0.001$) and was a significant predictor, explaining 59.8% of the variance ($R^2 = 0.598$).

Conclusion: The findings confirm that innovative leadership is a key factor influencing smart school characteristics and highlight the critical role of visionary and innovation-oriented school administrators in enhancing teaching and learning and developing learner competencies in the digital era.

Keywords: Innovative Leadership; Smart School Characteristics; School Administrators

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

กฤษณา ชำนาญ และผุสดี กลิ่นเกษร
คณะวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลในระบบการศึกษาได้เพิ่มความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในฐานะปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความเป็นโรงเรียนอัจฉริยะ การวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ระเบียบวิธีการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 361 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย: ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สะท้อนถึงวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ และการสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม ขณะที่โรงเรียนมีคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะเด่นชัดโดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลและการพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.72$, $p < 0.001$) และสามารถพยากรณ์คุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะได้คิดเป็นร้อยละ 59.8 ($R^2 = 0.598$)

สรุปผล: ผลการวิจัยยืนยันว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และมุ่งเน้นนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญในการยกระดับการจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมดิจิทัล และสมรรถนะผู้เรียนที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม; คุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ; ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลได้ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมฐานนวัตกรรม ภายใต้กรอบนโยบายการพัฒนาประเทศ ตามแผนการศึกษาชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565–2580) และกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาไทย (DOE Thailand) ซึ่งมุ่งพัฒนาคนไทยให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565; ยงยุทธ ยะบุญธง, 2560) บริบทดังกล่าวสะท้อนว่า “คุณภาพการศึกษา” มิได้ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับความสามารถของสถานศึกษาในการบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้ให้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อผู้เรียน

แนวคิด โรงเรียนอัจฉริยะ (Smart School) จึงถูกนำเสนอเป็นกรอบสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยมุ่งบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับระบบบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน (ธัญญาภรณ์

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

นาจาปา, 2565) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ระบุว่าโรงเรียนอัจฉริยะควรมีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจ และบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ในทั้งมิติการบริหารและการจัดการเรียนรู้ ขณะที่แนวคิดในระดับสากลได้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนอัจฉริยะ ได้แก่ ผู้เรียนอัจฉริยะ (Smart Learners) วิทยาการสอนอัจฉริยะ (Smart Pedagogies) และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อัจฉริยะ (Smart Learning Environments) ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาอย่างสอดประสาน (Zhu, 2016 อ้างใน สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2565)

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่ความเป็นโรงเรียนอัจฉริยะไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยอาศัยเทคโนโลยีเพียงลำพัง หากแต่ต้องอาศัย ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกลไกหลักในการกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลง ผู้นำเชิงนวัตกรรมมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุนการทดลองสิ่งใหม่ และแปลงแนวคิดเชิงนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติในระดับองค์กร (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562) รวมถึงการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง เปิดรับแนวคิดใหม่ และบริหารความเสี่ยงอย่างรอบคอบเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการสถานศึกษา (ทรงวุฒิ บุษดี, 2564) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสะท้อนว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม คุณภาพชีวิตการทำงานของครู และผลลัพธ์ด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนอัจฉริยะ (อาฟานดี คอลออาแซ, 2566)

แม้จะมีงานศึกษาที่กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและโรงเรียนอัจฉริยะอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อพิจารณาในเชิงประจักษ์ ยังพบช่องว่างงานวิจัยที่สำคัญ กล่าวคือ (1) ยังขาดงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะในบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างเป็นระบบ และ (2) งานศึกษาส่วนใหญ่ยังนำเสนอภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในภาพรวม ทำให้ยังไม่ชัดเจนว่า องค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านใดมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะมากน้อยเพียงใด ในบริบทพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งกำลังเผชิญทั้งแรงกดดันด้านคุณภาพการแข่งขันทางวิชาการและการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัล

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จึงมีความจำเป็น เพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ช่วยอธิบายบทบาทของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมต่อการพัฒนาโรงเรียนอัจฉริยะอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา การออกแบบระบบสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และการยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายนโยบายการศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

การทบทวนวรรณกรรม

1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ วรรณกรรมด้านการบริหารการศึกษามีข้อสรุปร่วมกันว่า ภาวะผู้นำเป็นกลไกเชิงกลยุทธ์ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อทิศทาง คุณภาพ และประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสถานศึกษาต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง นโยบาย และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ภาวะผู้นำจึงมิได้หมายถึงการใช้อำนาจตามตำแหน่ง หากแต่เป็นกระบวนการใช้อิทธิพลทางสังคมเพื่อชี้นำ สร้างแรงจูงใจ และหลอมรวมพลังของบุคลากรให้มุ่งสู่เป้าหมายร่วมขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (สุพัตรา รังคะวงษ์, 2565) ในบริบทสถานศึกษา ผู้นำที่มีประสิทธิผลต้องทำหน้าที่มากกว่าการบริหารงานประจำ โดยต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางเชิงกลยุทธ์ พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร และบริหารการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว วรรณกรรมยังชี้ว่าความน่าเชื่อถือ ความรู้ความสามารถ และจริยธรรม เป็นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้นำสามารถใช้อิทธิพลได้อย่างยั่งยืน และได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการศึกษา (จิติมา วรรณศรี, 2564) เมื่อพิจารณาในเชิงคุณลักษณะและบทบาท ผู้นำสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลควรมีวิสัยทัศน์เชิงอนาคต มีทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน สามารถปรับตัวและตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบเหล่านี้สะท้อนว่าภาวะผู้นำเป็นฐานแนวคิดสำคัญในการอธิบายอิทธิพลของผู้บริหารต่อพฤติกรรมครู โครงสร้างองค์กร และคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวม (นิรดา เวชญาลักษณ์, 2564)

2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อบริบทของสังคมและองค์กรในยุคที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและซับซ้อน โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ต้องยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัล ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมิได้จำกัดอยู่ที่การคิดค้นสิ่งใหม่ หากหมายถึงความสามารถของผู้บริหารในการมองเห็นโอกาสจากการเปลี่ยนแปลง กล้าตัดสินใจ และขับเคลื่อนนวัตกรรมให้เกิดผลลัพธ์เชิงปฏิบัติอย่างเป็นระบบ (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562) อีกทั้งวรรณกรรมสากลชี้ให้เห็นว่า นวัตกรรมจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน หากขาดผู้นำที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อการทดลอง และเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้จากความล้มเหลวอย่างสร้างสรรค์ (Amabile, 1996; Mumford, 2002) แนวคิดดังกล่าวสะท้อนบทบาทของผู้นำในฐานะ “ผู้ออกแบบระบบ” ที่เอื้อให้บุคลากรสามารถแปลงความคิดใหม่ไปสู่การปฏิบัติจริง และเมื่อสังเคราะห์ร่วมกับงานวิจัยด้านการบริหารการศึกษาในประเทศ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วม การสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม และการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมกับบริบท องค์ประกอบเหล่านี้สะท้อนความสามารถของผู้บริหารในการขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรการศึกษาให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างมีทิศทางและยั่งยืน (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562)

3) แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนอัจฉริยะ แนวคิดโรงเรียนอัจฉริยะเป็นกรอบการจัดการศึกษาที่มุ่งบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 วรรณกรรมด้านนโยบายการศึกษาของไทยระบุว่า โรงเรียนอัจฉริยะควรมีวิสัยทัศน์และระบบบริหารจัดการที่ชัดเจน ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจ และพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) นอกจากนี้ในมิติแนวคิดสากล โรงเรียนอัจฉริยะให้ความสำคัญกับการออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ตอบสนองความแตกต่าง

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

ระหว่างผู้เรียน และมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงอย่างไร้รอยต่อ (Zhu, 2016) แนวคิดดังกล่าวสะท้อนว่าความเป็นอัจฉริยะของโรงเรียนมิได้อยู่ที่เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับการออกแบบระบบการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างคุณค่า และจากการสังเคราะห์วรรณกรรม โรงเรียนอัจฉริยะสามารถจัดกรอบเป็น 3 มิติหลัก ได้แก่ ผู้เรียนอัจฉริยะ วิทยาการสอนอัจฉริยะ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อัจฉริยะ ซึ่งสะท้อนทั้งผลลัพธ์การเรียนรู้และระบบสนับสนุนของสถานศึกษาอย่างเป็นองค์รวม (Zhu, 2016; กีรติญา กันแคล้ว, 2566)

4) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนอัจฉริยะ วรรณกรรมสนับสนุนอย่างชัดเจนว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาโรงเรียนอัจฉริยะ เนื่องจากผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์เชิงเปลี่ยนแปลงและเปิดรับนวัตกรรมสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนา วางระบบบริหารจัดการ และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562) ในเชิงกลไก ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนอัจฉริยะผ่านการเสริมพลังครูให้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีเป้าหมาย และการจัดระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงบริหาร ทั้งนี้ การกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเปลี่ยนผ่านเชิงนวัตกรรมเกิดผลเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566; Zhu, 2016)ดังนั้น การเป็นโรงเรียนอัจฉริยะจึงเป็นผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก ทั้งในด้านการบริหารทรัพยากร การพัฒนาวิชาชีพครู และการออกแบบระบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนยุคดิจิทัล (กีรติญา กันแคล้ว, 2566)

5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

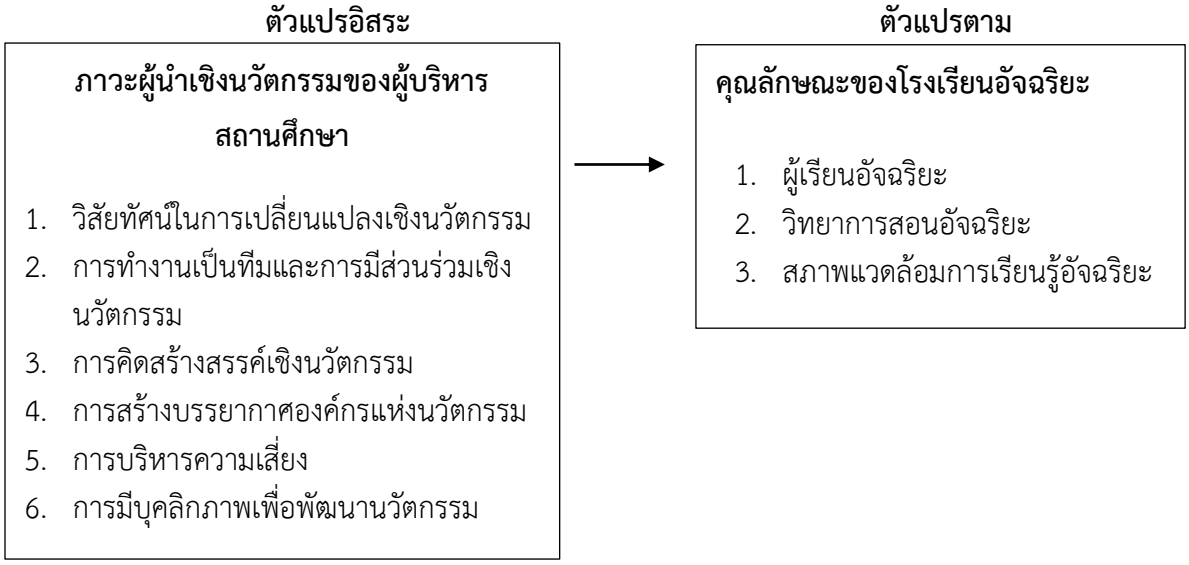
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสะท้อนอย่างสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เช่น วิสัยทัศน์ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศองค์กร และการบริหารการเปลี่ยนแปลง มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของโรงเรียนอัจฉริยะอย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยี การพัฒนาครู และคุณภาพผู้เรียน (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562; กีรติญา กันแคล้ว, 2566) ขณะเดียวกัน แนวคิดภาวะผู้นำทั่วไปทำหน้าที่เป็นฐานอธิบายกลไกอิทธิพลของผู้บริหารต่อพฤติกรรมครู วัฒนธรรมองค์กร และการขับเคลื่อนเป้าหมายร่วม ซึ่งช่วยเชื่อมโยงตัวแปรด้านผู้นำไปสู่ผลลัพธ์เชิงองค์กรได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล (ณิรดา เวชญาลักษณ์, 2564) โดยสรุป การทบทวนวรรณกรรมครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกเชิงระบบที่ผลักดันให้เกิดคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ ผ่านการกำหนดทิศทางเชิงนวัตกรรม การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีเป้าหมาย และการพัฒนาครูและผู้เรียนให้สอดคล้องกับสมรรถนะศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นฐานแนวคิดสำคัญในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ผู้วิจัยได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับ คุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ ดังภาพที่ 1

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนอัจฉริยะ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานตามลักษณะของตัวแปร เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สะท้อนสภาพจริงและมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรของการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 5,879 คน จาก 52 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน โดยอ้างอิงตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970) ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณที่มีประชากรขนาดใหญ่ และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และการศึกษา นอกจากนี้ ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวยังถือว่าเพียงพอทางสถิติสำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เนื่องจากมีจำนวนตัวอย่างมากกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำที่แนะนำไว้ในวรรณกรรมทางสถิติ ซึ่งระบุว่าการวิเคราะห์ถดถอยควรมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 15–20 เท่าของจำนวนตัวแปรอิสระ เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีเสถียรภาพและความแม่นยำในการพยากรณ์ การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน และดำเนินการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ภายในแต่ละชั้นตามสัดส่วนจำนวนครูในแต่

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

ละโรงเรียน วิธีการดังกล่าวช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีความเป็นตัวแทนของประชากร ลดความเอนเอียงในการเลือกตัวอย่าง และสะท้อนบริบทของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (2) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (3) การยอมรับและบริหารความเสี่ยง (4) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม (5) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ (6) บุคลิกภาพเพื่อการพัฒนานวัตกรรม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนอัจฉริยะ วิทยาการสอนอัจฉริยะ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อัจฉริยะ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ดำเนินการโดยเสนอแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และตัวแปรการวิจัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50 จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแบบสอบถามฉบับปรับปรุงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความชัดเจนของภาษาและโครงสร้างของแบบสอบถาม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.980 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมากทั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักว่าค่าความเชื่อมั่นที่สูงมากอาจสะท้อนความคล้ายคลึงหรือความซ้ำซ้อนของข้อคำถามบางส่วน อย่างไรก็ตาม การออกแบบข้อคำถามดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อครอบคลุมพฤติกรรมและการรับรู้ในมิติเดียวกันอย่างรอบด้าน เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการวัดตัวแปรเชิงนามธรรม อีกทั้งเมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามด้วยวิธีกลุ่มสูง–ต่ำ พบว่าข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป แสดงว่าเครื่องมือสามารถจำแนกผู้ตอบที่มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม และยังคงมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนเก็บข้อมูล และเผยแพร่แบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google Form โดยตั้งค่าให้ผู้ตอบต้องตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ เพื่อลดปัญหาข้อมูลสูญหายและความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ผู้วิจัยติดตามการตอบกลับอย่างต่อเนื่องจนสามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบจำนวน 361 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่มีความสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้โปรแกรม SPSS โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

ด้านที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$ 1	SD	ระดับ
1	ด้านวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม	4.31	0.51	มาก
2	ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม	4.24	0.56	มาก
3	ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม	4.34	0.50	มาก
4	ด้านการบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม	4.33	0.51	มาก
5	ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.24	0.60	มาก
6	ด้านบุคลิกภาพเพื่อพัฒนานวัตกรรม	4.24	0.66	มาก
	รวม	**4.28**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 รองลงมาคือ ด้านการบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ถัดมาคือ ด้านวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 สำหรับด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านบุคลิกภาพเพื่อพัฒนานวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 4.24 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56, 0.60 และ 0.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ด้านที่	ด้านคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ	$\bar{x}$ 1	SD	ระดับ
1	ผู้เรียนอัจฉริยะ	4.40	0.61	มาก
2	วิทยาการสอนอัจฉริยะ	4.53	0.59	มาก
3	สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อัจฉริยะ	4.52	0.62	มาก
	รวม	**4.48**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านวิทยาการสอนอัจฉริยะ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 รองลงมาคือ ด้าน

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อัจฉริยะ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 และด้าน ผู้เรียนอัจฉริยะ มีค่าเฉลี่ย 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	คุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ			
	Y_1	Y_2	Y_3	โดยรวม(Y)
X_1	0.504***	0.331***	0.439***	0.470***
X_2	0.701***	0.511***	0.490***	0.626***
X_3	0.620***	0.689***	0.582***	0.697***
X_4	0.670***	0.641***	0.690***	0.739***
X_5	0.637***	0.457***	0.754***	0.685***
X_6	0.343***	0.358***	0.414***	0.413***
โดยรวม(X)	0.686*	0.589*	0.671*	0.719*

หมายเหตุ: *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.719 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูงขึ้น โรงเรียนย่อมมีแนวโน้มที่จะมีคุณลักษณะความเป็นโรงเรียนอัจฉริยะเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Standardized Regression Coefficients) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่พยากรณ์ คุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

ตัวแปร	b	$_2\beta$	SE_b	t	p-value
(Constant)	**1.382**	**–**	**0.156**	**8.853**	**< 0.001*** **
ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง X_1	0.086	0.096	0.041	2.129	0.034*
ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม X_2	0.006	0.008	0.052	0.122	0.903
ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม X_3	0.067	0.073	0.076	0.878	0.381
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม X_4	0.490	0.542	0.085	5.750	< 0.001***
ด้านการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม X_5	0.184	0.240	0.046	4.004	< 0.001***
ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารเพื่อพัฒนานวัตกรรม X_6	-0.115	-0.165	0.033	-3.532	< 0.001***
R = 0.773		SE_{est} = 0.294		F = 87.68	
R^2 = 0.598		a = 1.382			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์คุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R = 0.773$, $R^2 = 0.598$, $F = 87.68$, $p < 0.001$) โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะได้ร้อยละ 59.80 แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นโรงเรียนอัจฉริยะในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรพยากรณ์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะมากที่สุด ($\beta = 0.542$, $p < 0.001$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม ($\beta = 0.240$, $p < 0.001$) และ ด้านวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม ($\beta = 0.096$, $p < 0.05$) ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริหารที่สามารถสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการทดลอง การเรียนรู้ และการยอมรับความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนมีความสามารถในการบริหารความเสี่ยงและกำหนดทิศทางเชิงนวัตกรรม จะส่งผลให้โรงเรียนมีคุณลักษณะความเป็นโรงเรียนอัจฉริยะในระดับสูงขึ้น ในขณะเดียวกัน พบว่า ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารเพื่อพัฒนานวัตกรรม มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางเชิงลบ ($\beta = -0.165$, $p < 0.001$) ซึ่งอาจสะท้อนลักษณะความซ้ำซ้อนของตัวแปรพยากรณ์ เมื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปรด้านบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรมและการบริหารความเสี่ยง ส่วนด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม และ ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ไม่พบอิทธิพลต่อคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในโมเดลถดถอยนี้ แสดงให้เห็นว่า แม้ตัวแปรดังกล่าวจะมีความสำคัญในเชิงแนวคิด แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปรด้านบรรยากาศองค์กรและการบริหารความเสี่ยงแล้ว ยังไม่ปรากฏบทบาทเชิงพยากรณ์อย่างชัดเจนในบริบทการวิจัยครั้งนี้

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า บรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม และวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นปัจจัยเชิงกลไกที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นโรงเรียนอัจฉริยะ

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับสูงทุกองค์ประกอบ สะท้อนว่าผู้บริหารในบริบทพื้นที่เมืองมีความพร้อมในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า “ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม” มิใช่เพียงคุณลักษณะเชิงบุคคล แต่เป็นพฤติกรรมการบริหารที่ครูสามารถรับรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการกำหนดทิศทาง การสนับสนุนการทำงาน และการสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนา ในเชิงสาเหตุ ระดับการรับรู้ที่สูงอาจเป็นผลจากบริบทเชิงนโยบายและการกำกับติดตามของเขตพื้นที่ ซึ่งผลักดันให้โรงเรียนต้องปรับตัวด้านดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้บริหารจำเป็นต้องแสดงบทบาทผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างชัดเจน ทั้งในด้านวิสัยทัศน์ การสนับสนุนความคิดใหม่ และการจัดการการเปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่มองว่าผู้นำที่มีประสิทธิผลคือผู้ที่ใช้อิทธิพลเชิงบวกเพื่อสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของบุคลากร (ณริดา เวชญาลักษณ์, 2564; รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2566) อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบบางด้าน เช่น การมีส่วนร่วมและการบริหารความเสี่ยง แม้อยู่ในระดับสูงแต่ต่ำกว่าองค์ประกอบอื่น สะท้อนข้อค้นพบเชิงวิพากษ์ว่า การกระจายอำนาจ

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

และการบริหารความเสี่ยงเชิงรุกอาจยังถูกจำกัดด้วยโครงสร้างการบริหารแบบรวมศูนย์ และข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในเชิงระบบ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ

ผลการวิจัยชี้ว่า โรงเรียนในพื้นที่วิจัยมีคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะอยู่ในระดับสูงทั้งสามมิติ โดยเฉพาะด้านวิทยาการสอนอัจฉริยะและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อัจฉริยะ ผลดังกล่าวสะท้อนความสำเร็จของการลงทุนด้านเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาครูในช่วงการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล

ในเชิงสาเหตุ การที่วิทยาการสอนได้รับการประเมินสูงที่สุด อาจเนื่องมาจากครูเป็นผู้ปฏิบัติการโดยตรงในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดการรับรู้ผลลัพธ์อย่างชัดเจน ขณะที่ด้านผู้เรียนอัจฉริยะแม้อยู่ในระดับสูง แต่ต่ำกว่าสองด้านแรก สะท้อนข้อค้นพบสำคัญว่า “ผลลัพธ์ผู้เรียน” ต้องอาศัยระยะเวลาและความต่อเนื่องมากกว่าการพัฒนาระบบและกระบวนการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดโรงเรียนอัจฉริยะที่มองว่าการพัฒนาระบบและสภาพแวดล้อมเป็นเงื่อนไขเบื้องต้น แต่การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนต้องใช้การบูรณาการเชิงลึกและการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566; Zhu, 2016) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการกำกับคุณภาพโรงเรียนอัจฉริยะควรให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ผู้เรียนมากขึ้นในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และสามารถพยากรณ์คุณลักษณะดังกล่าวได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลนี้ยืนยันเชิงประจักษ์ว่า ผู้นำเป็น “กลไกเชิงระบบ” ที่เชื่อมโยงนโยบาย เทคโนโลยี และการปฏิบัติในโรงเรียนเข้าด้วยกัน ในเชิงสาเหตุองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสูงที่สุดคือการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งนวัตกรรม สะท้อนว่าการเปลี่ยนโรงเรียนให้เป็นอัจฉริยะไม่ได้เกิดจากเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการทดลอง การเรียนรู้ และการยอมรับความเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารที่สามารถจัดการความไม่แน่นอน จะช่วยให้ครูและบุคลากรกล้านำนวัตกรรมไปใช้จริง ข้อค้นพบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือด้านการคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีมไม่เป็นตัวพยากรณ์ในโมเดลถดถอย ซึ่งอาจเกิดจากความซ้ำซ้อนกับตัวแปรด้านบรรยากาศองค์กร เมื่อพิจารณาร่วมกันในเชิงสถิติ สะท้อนว่าความคิดสร้างสรรค์จะส่งผลได้ก็ต่อเมื่อมีระบบและวัฒนธรรมองค์กรรองรับ ไม่ใช่เพียงคุณลักษณะเชิงบุคคล นอกจากนี้ ผลสัมประสิทธิ์เชิงลบของตัวแปรบุคลิกภาพผู้นำสะท้อนข้อจำกัดเชิงการวัด โดยเฉพาะการใช้แบบสอบถามจากครูซึ่งอาจเกิดอคติทางการรับรู้ (perceptual bias) และความซ้อนทับระหว่างมิติบุคลิกภาพกับพฤติกรรมเชิงระบบ ซึ่งควรได้รับการศึกษาต่อยอดด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างในอนาคต

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารเป็นปัจจัยเชิงนโยบายที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นโรงเรียนอัจฉริยะ เขตพื้นที่การศึกษาควรใช้ผลการวิจัยนี้เป็นฐานในการพัฒนาระบบคัดเลือก พัฒนา และประเมินผู้บริหาร โดยเน้นการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม การบริหารความเสี่ยง และการกำกับคุณภาพผลลัพธ์ผู้เรียน เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนอัจฉริยะเกิดความยั่งยืนและสอดคล้องกับเป้าหมาย SDG 4 และ SDG 17 อย่างเป็นรูปธรรม

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (5), September-October 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e296310

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) หน่วยงานต้นสังกัดควรพัฒนาหลักสูตรและโครงการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาแบบต่อเนื่อง โดยเน้นเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้ง 6 ด้านให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

2) โรงเรียนควรนำผลการวิจัยบูรณาการในแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มุ่งยกระดับคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะให้เด่นชัดทั้งสามด้าน

3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลสะท้อนตนเอง ปรับปรุงรูปแบบการบริหารให้เน้นการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนสู่โรงเรียนอัจฉริยะอย่างเป็นระบบ

4) ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนอัจฉริยะอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นและสังกัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบบริบทและยืนยันความสอดคล้องของผลการวิจัยในภาพรวมของประเทศ

2) ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยเพิ่มการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์และการสังเกต เพื่ออธิบายกลไกและบริบทของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและโรงเรียนอัจฉริยะอย่างลึกซึ้ง

3) ควรพัฒนาและทดสอบโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) หรือการวิจัยเชิงสาเหตุ เพื่อวิเคราะห์บทบาทของตัวแปรแทรกและตัวแปรกำกับที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและคุณลักษณะของโรงเรียนอัจฉริยะ

4) ควรวิจัยและพัฒนาโปรแกรมหรือรูปแบบการดำเนินงานเฉพาะเพื่อเสริมสร้างผู้เรียนอัจฉริยะ และติดตามผลในระยะยาวทั้งด้านสมรรถนะผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะ

เอกสารอ้างอิง

กีรติญา กันแคล้ว. (2567). *รูปแบบโรงเรียนอัจฉริยะเพื่อพัฒนาผู้เรียนในยุคดิจิทัล*. สำนักพิมพ์การศึกษาทันสมัย.

จิติมา วรรณศรี. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6*(10), 458–472.

ณิรดา เวชญาลักษณ์ (2564).ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำพหุปัญญาของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา. *วารสารวิจัยวิชาการ*, *6*(1), 131–144. https://doi.org/10.14456/jra.2023.11

ทรงวุฒิ บุตรดี. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].

ธัญญาภรณ์ นาจำปา. (2564). *การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

ยงยุทธ ยะบุญธง. (2560). *คู่มือการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL) เพื่อเสริมความเป็นผู้บริหารทางการศึกษา สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกการบริหารการศึกษา*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2566). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา*. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565)*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา รังคะวงษ์. (2565). *ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย].

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2565). *การศึกษาจิตอัจฉริยะ: ทฤษฎีและการวิจัยเชิงการปฏิบัติ*. ห้างหุ้นส่วนจำกัดเมืองแพร่.

อาฟานดี คลอออลแซ, & อิบรอฮิม สารีมะแซ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส. *วารสารสหวิทยาการการวิจัยและวิชาการ, 3*(4), 65–76. https://doi.org/10.14456/iarj.2023.177

Amabile, T. M. (1996). *Creativity in context: Update to the social psychology of creativity*. Westview Press.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Mumford, M. D. (2002). Social innovation: Ten cases from Benjamin Franklin. *Creativity Research Journal, 14*(2), 253–266. https://doi.org/10.1207/S15326934CRJ1402_11

Zhu, Z.-T., Yu, M.-H., & Riezebos, P. (2016). A research framework of smart education. *Smart Learning Environments, 3*(1), 1–17. https://doi.org/10.1186/s40561-016-0026-2

Citation:
Chumnan, K., & Klinkesorn, P. (2026). The Innovative Leadership of School Administrators Influencing Smart School Characteristics under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(5), e296310; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e296310